

Висновки

Спроможність банківської системи здійснювати свою діяльність, її місце і роль у процесах економічних перетворень і подальшого розвитку економіки України значною мірою залежить від стану її фінансової стійкості.

Фінансова стійкість комерційного банку – якісна характеристика його фінансового стану, котрий відзначається достатністю, збалансованістю та оптимальним співвідношенням фінансових ресурсів і активів за умов підтримання на достатньому рівні ліквідності й платоспроможності, зростання прибутку та мінімізації ризиків, і котрий здатний витримати непередбачені втрати і зберегти стан ефективного функціонування. Стійкий фінансовий стан забезпечує спроможність комерційного банку ефективно працювати, досягати окреслених цілей, протидіючи різноманітним ризикам у процесі діяльності на ринку фінансових послуг, а також зберігати та поновлювати життєздатність в разі раптового її порушення.

Моделювання фінансової стійкості банку дає можливість наочно представити, як залежить діяльність банку від нестабільної економічної ситуації та впливу кризових явищ. Це є одним з етапів розробки антикризової стратегії управління банком. Запропонований інтегральний коефіцієнт фінансово – економічної стійкості вміщує необхідні критерії діяльності банку, зважені відповідно до встановлених нормативних значень.

Проведені розрахунки інтегрального коефіцієнта на основі даних по 20 українських банках за останні чотири роки (2006–2009) дають можливість провести ґрунтовний аналіз фінансової стабільності банків в умовах кризи. Аналізуючи отримані значення коефіцієнта, слід зазначити в пер-

шу чергу, що незначне порушення межі небезпеки в окремі періоди не завжди є критичною ознакою банкрутства банку, але стабільно низьке значення або значення на межі є сигналом для посилення уваги до роботи банку та вживання необхідних заходів.

Найбільш критичні значення інтегрального коефіцієнта фінансової стабільності банків спостерігаються в період 2007–2008 років. За 2008 рік суттєво збільшились зобов'язання банків, при цьому не спостерігався приріст коштів клієнтів. Це пояснюється негативним впливом економічної кризи. У 2009 році фінансовий стан банків дещо покращується, зокрема, за рахунок збільшення обсягів їх кредитних портфелів. Зі зростанням обсягів кредитних операцій спостерігається збільшення об'ємів активів банків.

Аналізуючи нинішній фінансовий стан банків, не можна залишати поза увагою такий важливий показник діяльності банківської установи як прибутковість або рентабельність активів. Він показує ефективність використання наявних активів та рівень результативності діяльності банку. За розрахунками рентабельність активів банків за досліджуваний період не завжди відповідає бажаному рівні. У 2009 році діяльність деяких банків була збитковою, що безумовно негативно позначилось на загальному фінансовому стані банківської установи.

Отже, моделювання та аналіз фінансової стійкості комерційних банків передбачає об'єктивне визначення її поточного й бажаного стану, скоординоване управління фінансовими ресурсами банківської установи, вибір таких управлінських рішень, котрі сприяли б забезпеченню фінансової стійкості.

З.В. ЛАГУТІНА,

здобувач, Київський національний університет будівництва і архітектури

Альтернативні ресурсно–календарні моделі управління будівельними проектами з державною часткою інвестування

Викладено зміст інноваційної ресурсно–календарної моделі управління будівництвом у рамках проектів з державною часткою інвестування. Провідною інновацією запропонованої моделі є сполучення імітаційних інструментів з перевагами ресурсно–календарних моделей типу «роботи–дуги», що дозволяє подолати певну інформаційну невизначеність, властиву процесам будівництва, вчасно скоригувати вартісні параметри будівельного проекту та здійснити більш раціональний розподіл ресурсів замовника в остаточному варіанті проекту організації робіт.

Изложено содержание инновационной ресурсно–календарной модели управления строительством в рамках

проектов с государственной долей инвестирования. Ведущей инновацией предложенной модели является сочетание имитационных инструментов с преимуществами ресурсно–календарных моделей типа «работы–дуги», что позволяет преодолеть определенную информационную неопределенность, свойственную процессам строительства, вовремя откорректировать стоимостные параметры строительного проекта и осуществить более рациональное распределение ресурсов заказчика в окончательном варианте проекта организации работ.

Maintenance of innovative resource–calendar case building frame is expounded within the framework of projects

with state part of investing. The leading innovation of the offered model is a report of imitation instruments with advantages of resource–calendar models as a «work–arc», that allows to overcome a certain informative vagueness, peculiar to the building processes, in time to correct the cost parameters of building project and carry out more rational allocation of resources of customer in the fair copy of project of organization of works.

Постановка проблеми. В умовах України значним гальмом розвитку будівельного ринку лишається застарілість механізмів організації підрядного будівництва. В розвинутих країнах Європи управління будівельними проектами здійснюється не генпідрядниками в нашому, традиційному, розумінні, а спеціальними організаціями–девелоперами, які управляють ресурсами інвестора та приймають на себе відповідальність за додержання запланованих організаційно–технологічних, вартісних, часових параметрів будівельних проектів та якості виконання будівельно–монтажних робіт (БМР). Організація будівництва на засадах девелопменту є обов'язковою умовою підготовки будівельних проектів, де частка державного інвестування значна. Науковою основою організації підрядного будівництва на засадах девелопменту є зростання вимог до процедур розробки та вибору варіантів моделей організації будівництва задовго до складання проекту виконання робіт (ПВР).

З метою зростання обґрунтованості економічних рішень у процесі організації будівництва, саме в рамках проектів з державною часткою інвестування, розроблено ресурсно–календарна модель управління будівництвом, можливості якої розширені завдяки впровадженню імітаційних блоків в розрахунковий апарат моделей «роботи–дуги», що знайшли широке застосування в європейській практиці управління будівництвом. Таке сполучення забезпечить більш якісний моніторинг використання ресурсів інвестора в процесі спорудження будівельних об'єктів і дозволить захистити державні інвестиції від неочікуваних втрат та нецільового використання.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проведений аналіз літературних джерел за темою дослідження виявив нагальність переходу підрядного будівництва від

генпідрядної форми (коли провідний виконавець виконує переважний обсяг робіт по будівельному проекту) – до організацій–девелоперів, які не виконують будівельних робіт, а приймають повну відповідальність за раціональність управління ресурсами інвестора та за ритмічність виконання робіт по об'єкту в межах укладеної з ним угоди.

Особливо розгляду потребує процес моделювання підготовчої фази будівельного проекту, характеристики проходження якої важко піддаються прогнозуванню. З врахуванням висловлених проблем, існує потреба створення нового інструменту моделювання підготовки будівництва, який би заздалегідь, ще на етапі попереднього бізнес–планування, попереджав інвестора про незазначені в проектній документації ймовірні зміни вартісних та організаційних параметрів виконання будівельних робіт. Реалізація зазначених вимог підрядного будівництва через створення моделей управління будівництвом нового змісту визначає актуальність обраної в статті теми дослідження.

Мета статті полягає у розробці ресурсно–календарної моделі управління будівництвом, розроблену для реалізації будівельних проектів із значною часткою державних інвестицій. На відміну від традиційних моделей ресурсно–календарної моделі типу «роботи–дуги», в даній моделі застосовано імітаційний підхід для виявлення ймовірності чинників небезпеки при підготовці будівництва та їх подальшого подолання в процесі організації будівництва. Зручні та швидко формалізовані алгоритми випадкового вибору інтегровані з сітьовою моделлю управління будівництвом і використовуються як об'єктивна основа діагностування змін провідних вартісних та організаційно–технологічних параметрів по окремим роботам в процесі будівництва.

Виклад основного матеріалу. Пропонується графо–аналітична модель «Девелопмент–будінвест», призначена для своєчасного моніторингу та подолання небезпек для інвестора в процесі реалізації будівельного проекту. Ця модель подана у вигляді набору стандартних елементів, що складається з двох подій – початкової та кінцевої та дуги між ними, яка моделює характер виконання даної роботи. В стандартному елементі (рис. 1) традиційних моделей «роботи–дуги» запроваджено такий перелік параметрів:

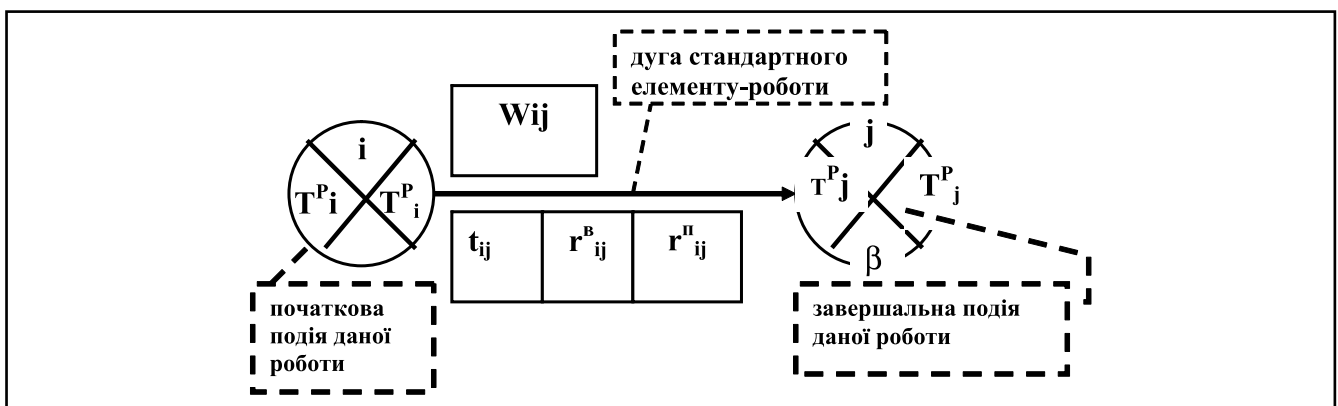

Рисунок 1. Стандартний елемент традиційної ресурсно–календарної моделі «роботи–дуги»

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

i – індекс початкової події (часу початку) даної роботи;
 j – індекс завершальної події (часу завершення) даної роботи;
 ij – шифр дуги стандартного елемента (окремої роботи);
 T_i^p – ранній термін настання початкової події даної роботи;
 T_i^n – пізній термін настання початкової події даної роботи;
 T_j^p – ранній термін настання завершальної події даної роботи;
 T_j^n – пізній термін настання завершальної події даної роботи;
 r_{ij}^b – вільний резерв даної роботи;
 r_{ij}^n – повний резерв даної роботи;
 t_{ij} – тривалість даної роботи;
 W_{ij} – кошторисна вартість виконання даної роботи;
 α – індекс події, від якої до початкової події даної роботи проходить шлях найбільшої тривалості (критичний шлях);
 β – індекс події, від якої до завершальної події даної роботи проходить шлях найбільшої тривалості (критичний шлях).
 У запропонованій моделі збережено стандартні чотири параметри подій, а перелік параметрів дуг, з метою пристосування змісту моделі до потреб нейтралізації ризиків інвестора, був значно розширений (рис. 2) до 22 параметрів:
 1) \bar{O}_{opr} – порядковий індекс організації з переліку всіх організацій–учасників процесів підготовки будівництва та спорудження об'єкта;
 2) Std_1, Std_2, Std_5 – обрана генератором випадкових подій та прийнята за найбільшою частотою випадання один із п'яти стандартних графіків–форм, що у відносних координатах часу та вартості відображають ритмічність освоєння коштів по даній роботі;
 3) $\Theta_{дер}$ – частка капіталовкладень по даній роботі, яка має бути здійснена з джерел замовника, частка одиниці;
 4) $\Theta_{прв}$ – частка капіталовкладень по даній роботі, яка має бути здійснена з джерел приватного інвестора, частка одиниці;
 5) $\Theta_{ов}$ – частка капіталовкладень по даній роботі, яка має бути здійснена з джерел організації–виконавця, частка одиниці;

6) $\Theta_{дп}$ – частка капіталовкладень по даній роботі, яка має бути здійснена з джерел девелопера проекту, частка одиниці;
 7) $INVп$ – акумульований обсяг бюджету будівельного проекту, який має бути освоєний до початку даної роботи;
 8) $INVз$ – акумульований обсяг бюджету будівельного проекту, розрахований на момент завершення даної роботи;
 9) $Aп$ – вартість майна організації–виконавця на момент настання початкової події даної роботи;
 10) $Aз$ – вартість майна організації–виконавця на момент настання завершальної події даної роботи;
 11) OAi – оборотність оборотних активів виконавця даної роботи, обертів/рік;
 12) $Tб$ – початково очікувана, базова, доімітаційна (тобто попередня, одержана без втручання генератора випадкових подій) тривалість, робочі дні;
 13) $Tім$ – післяімітаційна тривалість, робочі дні;
 14) $Zб$ – початково очікувана, базова, доімітаційна, вартість роботи, тис. грн.;
 15) $Zім$ – післяімітаційна вартість роботи, тис. грн.;
 16) $\Psi_{мв}$ – частка матеріальних витрат по роботі, частка одиниці;
 17) $\Psi_{зп}$ – відносна зарплатоємність роботи, частка одиниці;
 18) $Z^*_{зп}$ – обсяг витрат на заробітну плату, тис. грн.;
 19) $\Psi_{кп}$ – частка кошторисного прибутку у вартісному обсязі роботи, частка одиниці;
 20) $Z^*_{пдв}$ – обсяг кошторисного прибутку по даній роботі з врахуванням її, післяімітаційної кошторисної вартості, тис. грн.;
 21) $\Psi_{пдв}$ – норма податку на додану вартість в складі кошторисної вартості даної роботи;
 22) $Z^*_{пдв}$ – обсяг податку на додану вартість в складі післяімітаційної кошторисної вартості, тис. грн.;
 23) Φ^m – фондвіддача машин, використовуваних організацією–виконавцем даної роботи;
 24) $R_{ао}$ – рентабельність активів організації–виконавця на момент завершення роботи;

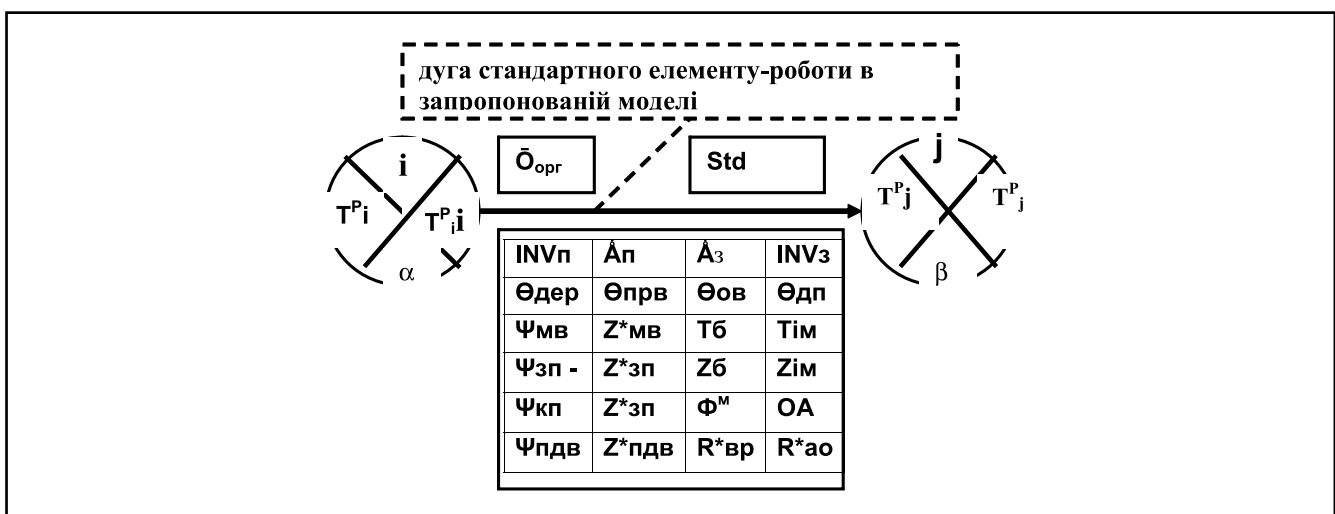

Рисунок 2. Стандартний елемент моделі «Девелопмент–будінвест»

25) *R_{вр}* – рентабельність виконання даної роботи організацією–виконавцем на момент завершення роботи;

26) *OA* – оборотність оборотних активів організації–виконавця на момент завершення даної роботи;

Запроваджене розширення параметричної системи дуг стандартного елемента моделі дозволяє використати цю модель як сучасний аналітичний інструмент моніторингу процесів організації будівництва, відповідає сучасним вимогам ринку та новітнім схемам організації будівництва на засадах девелопменту. Важливою складовими цієї моделі є імітаційний блок моделі у вигляді генератору випадкових подій. По всіх роботах представлено стандартизовану «лінійку відхилень», яка являє собою набір значень відсоткових відхилень базової тривалості та кошторисної вартості проектних, підготовчих, будівельно–монтажних та спеціальних робіт.

Генератор випадкових подій по кожній роботі здійснює від 50 до 100 виборів (імітацій), далі визначається середньозважене відхилення, на його основі здійснюється перехід від базових (планових) значень тривалості та кошторисної вартості до їх післяімітаційних значень, наближених до реалій організації робіт.

Одержані в такий спосіб провідні параметри виконання робіт долають інформаційну невизначеність щодо їх можливих коливань в межах локальних елементів (окремих робіт–дуг). Це дає можливість інвестору та девелоперу будівельного проекту заздалегідь врахувати зазначені коливання і створює наукову основу для обґрунтованого маневрування ресурсами інвестора.

Висновки

Зміст та параметрична конструкція підпорядковані вимогам раціонального управління ресурсами інвестора в будівельному проекті на засадах девелопменту. На відміну від традиційних моделей організації будівництва. Ця модель не обмежується виключно процесами спорудження об'єкту, а й охоплює всю підготовчу й будівельну фазу – від документально оформлення інвестиційного задуму та складання угоди між інвестором та девелопером проекту – до задачі об'єкту в експлуатацію. Ця модель структурує всі роботи не за видами БМР, а за відповідальністю конкретної організації–виконавця, відоб-

ражає логіку економічних та організаційних зв'язків між основними учасниками будівельного проекту.

Інтегровані до складу моделі імітаційні блоки дозволяють визначити ймовірність та діапазон змін провідних вартісних та організаційно–технологічних параметрів сільової моделі управління будівельним проектом. Цим самим модель створює достовірну основу для коригування провідних параметрів моделі підготовки будівництва в межах її *J*–локальних елементів (робіт–дуг).

Розширення переліку параметрів дуги стандартного елемента, частина яких підлягає імітаційній оцінці, дозволяє інвестору та організації–девелоперу, як провідному виконавцеві, визначитись із відповідальністю щодо ризиків при виконанні БМР, підвищити ефективність виконання аналітичних робіт передінвестиційної фази, значно збільшити рівень достовірності у виборі варіантів організації будівництва. В такий спосіб підвищується рівень адаптації та гнучкості використання державних коштів при інвестуванні будівельних проектів.

Література

1. Ушацький С.А. та ін. Системно–управлінські та інжинірингові засади впровадження інновацій в організацію будівництва. Монографія. – К.: «Науковий світ», 2003. – 216 с.
2. Шляхи підвищення інвестиційної діяльності в Україні: Монографія / За заг. ред. В.Г. Федоренка. – Ніжин: Аспект–поліграф, 2009. – 724 с.
3. Тянь Р.Б., Павлов Ф.И. Выбор варианта инвестирования программы на сетевой структуре // Збірник наукових праць ДНУ. – Вип. 87. Економіка: проблеми теорії та практики. – С. 27–36. – Дніпропетровськ, 2009.
4. Млодецкий В.Р., Божанова В.Ю. Оперативное управление инвестиционным проектом на основе интервальных показателей эффективности // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. – 2008. – № 11. – С. 4–12.
5. Шпаков А.В. Використання сільових моделей «роботи–вершини» в практиці відбору проектів інвестиційно–діагностичними підрозділами корпорацій // Научно–техн. збірник «Коммунальное хозяйство городов», Вып. 49. – К.: «Техніка», 2003. – С. 253–258.
6. Шикин Е.В., Чхартишвили А.Г. Математические методы и модели в управлении / МГУ им. М.В. Ломоносова, Ин–т гос. упр. и соц. исслед. – М.: Дело, Акад. нар.хоз–ва при Правительстве РФ, 2000. – 439 с.

О.В. МИХАЙЛОВСЬКА,
Чернігівський державний інститут економіки і управління

Макроекономічне регулювання ресурсного забезпечення видавничо–поліграфічної галузі

Стаття присвячена проблемі регулювання ресурсного забезпечення видавничо–поліграфічної галузі на рівні

країни та окремих регіонів. На основі проведеної оцінки державного регулювання забезпечення ресурсами під-